Christelijke begrippen
(1) Allerzielen

Lezing

Toen zag ik een grote witte troon en Hem die daarop zat. De aarde en de hemel vluchtten van Hem weg en verdwenen in het niets. Ik zag de doden, groot en klein, voor de troon staan. Er werden boeken geopend. Toen werd er nog een geopend: het boek van het leven. De doden werden op grond van wat in de boeken stond geoordeeld naar hun daden. De zee stond de doden die ze in zich had af, en ook de dood en het dodenrijk stonden hun doden af. En iedereen werd geoordeeld naar zijn daden. Toen werden de dood en het dodenrijk in de vuurpoel gegooid. Dit is de tweede dood: de vuurpoel. Wie niet in het boek van het leven bleek te staan werd in de vuurpoel gegooid.

Openbaring 20,11-15 (NBV21)

Overweging

Allerzielen
Hoe zal ik spreken over Allerzielen? Zal ik daarvoor mijn verstand gebruiken? Maar ach, zullen mijn woorden met verstand niet zielig zijn? Zielige woorden, terwijl we verlangen naar bezielde woorden. Dus liever geen theorie over de doden bij het laatste oordeel. Ook omwille van mijn moeite met een oordelende God. Hoewel … een van de bedoelingen van Allerzielen was ooit om te bidden, zodat alle zielen zuiver bij het laatste oordeel zouden komen.
Laat ik dus beter met mijn hart spreken, als ik over Allerzielen spreek. Ik hoop dat als ik mijn hart laat spreken, ook jullie hart wordt aangesproken. Aangesproken door de grote Ziel, die ons overstijgt; die grote Ziel in alle religies aanwezig. Ik sluit mij aan zoals vorige week gezegd bij al wie zoekt naar waarheid, gelovig of niet. Dus mijn verstand zwijgt. Mijn hart verlangt bij het gedenken van alle zielen vooral naar stilte. Altijd bij afscheid woorden te weinig, zeker als het leven te vroeg wordt weggerukt. Dus nu even stilte laten spreken. Stilte laten indringen tot in onze ziel die zich kan verbinden met zielsverwanten, levend of verder levend. Zelfs met wie moederziel alleen gestorven is. Is dit een naam voor God … 'Moederziel'?

Maar kunnen we meer dan woord en stilte niet zoeken naar beelden en symbolen? Dit antwoord gebeurt hier elke week. De paaskaars en de lichtjes voor alle zielen. Hoewel … wordt de paaskaars, vooral bij uitvaarten, niet te vlug aangestoken? Ook wie gelooft, heeft recht op verdriet, op vloeken en niet weten en willen weten. Dus even iets meer dan anders met blinde ogen van verdriet kijken naar de paaskaars van hoop.

Maar kan Allerzielen niet een uitnodiging zijn om voor zover dat kan de vraag los te laten of ik als ik na de dood verder leef.. Willen wij niet tenslotte bescheiden deel zijn van het grote geheel, of je dat nu hemel noemt of anders. In elk geval geen hemel hoog boven. Geen oude hemel of ooit een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Geen eerste of laatste hemel. Een zevende hemel ervaren we zelfs op aarde, als ons ikje niet van tel is. Dus dromen om deel te zijn van een groter geheel, nu al en ten volle later, wanneer het 'ik' voorgoed sterft en het 'wij' voorgoed' verder leeft. Ik lees graag aansluitend de treffende woorden van de gekende journalist Goedele Devroy, in een artikel waar ze spreekt over de serieuze zorg voor haar kind:

> Ik geloof zeker niet, zegt ze, dat ikzelf, als Goedele Devroy, verder zal leven.
> Ik mag er niet aan denken (ze lacht). Ik geloof wel dat je op een bepaalde manier onstoffelijk terugkeert naar de Bron. Een ziel in een geheel van zielen.
> In het universum is er een grote verbondenheid van alles en iedereen.

Mag ik nog een ander beeld proberen vanuit Allerzielen?
Sta je even met mij aan de monding van een rivier. De rivier die ooit vertrokken is uit een bron, kort of lang geleden. Mogen we onszelf zien als een rivier? Bezield vanuit een Bron en onderweg wat wrakhout en afval mee. Maar jij, ik, wie ook een rivier die onderweg links en rechts oevers heeft bevloeid en vruchtbaar gemaakt. Jij, ik, alle levende wezens, levende zielen als rivieren. En waar gaan we heen bij de monding van de dood??? Verdwijnt de rivier of stroomt ze door in een groter geheel, een oceaan van liefde met een onbereikbare horizon. Een oceaan met een mooie vis, Jezus Christus, ook.
Maar laat ik na zoveel vragen toch eindigen met diepe pijn en vandaaruit een oproep. Ook mensen die beesten of monsters worden genoemd en zo worden behandeld hebben een ziel. Niemand heeft dus het recht een laatste oordeel over iemand uit te spreken. Zeker niet ten dode. Zeker niet in Gods naam.

Dus niet wachten om ooit een groter geheel te vormen. Nu al macht ontmaskeren om broeders en zusters te zijn, zelfs te zoeken om vijanden te beminnen, vraagt de Blijde Boodschap. Ook vijanden hebben een ziel. Daarom onze bekoring loslaten om een laatste oordeel uit te spreken en naar macht te grijpen. Dus ik sluit aan bij de vorige cyclus met zenwoorden uit het Taoïsme als aansporing naar een groter geheel:
De werkelijkheid is te vergelijken met een oceaan, zegt het Taoïsme. Zie ik dus de wereld als een verzameling van objecten die ik in mijn greep wil krijgen en naar eigen inzicht wil vormen? Of zie ik de wereld als mezelf en ervaar ik geen ordening van macht, maar voel ik een diepe, belangeloze verbinding met alles en iedereen, waarbij ik het geheel ondersteun en het geheel mij?

Ach, ik heb even gezocht met verstand en met mijn hart, met stilte en symbolen. Hoe kunnen wij alle zielen omarmen en zoeken tot wij ons gevonden weten en opgeraapt uit de dood? Ons gevonden weten tot in het diepste van onze zo mooie ziel!

Luc Vandenabeele
De Lier, Brugge, 5 november 2023